

САЗВЈЕЖЂА

Упркос настојањима древних астронома и астролога да небо испуне сликама, сазвјежђа ни су ништа друго до произвољна сврставања звијезда. Ове групе су саздане од веома слабашних звијезда, које нам изгледају сјајне зато што су сасвим близу, као и од знатно сјајних звијезда које су нешто удаљеније.

Ова мјеста на Земљи практично су подједнако удаљена од било које звијезде. То је разлог што се распоред звијезда у датом сазвјежђу не мијења, без обзира на то да ли га посматрамо из совјетске средње Азије или са америчког југозапада. У астрономском погледу, простори САД-а и бившег СССР-а представљају иста мјеста.

Звијезде у ма ком сазвјежђу толико су далеке да их не можемо разабрати као тродимензионалне конфигурације све док смо везани за Земљу. Просјечна удаљеност између звијезда износи неколико свјетлосних година (свјетлосна година до 10 билиона километара).

Да би се распореди звијезда у оквиру сазвјежђа промјенили, морали би да превалимо удаљености равне онима што раздвајају звијезде, односно морамо да пређемо неколико свјетлосних година. У том случају, изгледало би да је нека оближња звијезда изашла из датог сазвјежђа, док би друге ушле у њега, што би условило да му се устројство драматично измјени. Међутим, наша технологија у овом тренутку уопште није кадра да нам омогући предузимање овако великих међузвјезданих путовања.

Сазвјежђа замишљамо као тачке које у мислима повезујемо линијама.

Те линије зовемо олињманима. Тако сазвјежђа визуелно лакше посматрамо. Звијезде према њиховом сјају сврставамо: ∇ — најсјајнија, \exists — слабијег сјаја, итд. Сазвјежђа дијелимо на групе: циркумполарна, јесења, зимска, прољећна и љетња. Прву групу чине: Велики медвјед или Велика кола, Мали медвјед или Мала

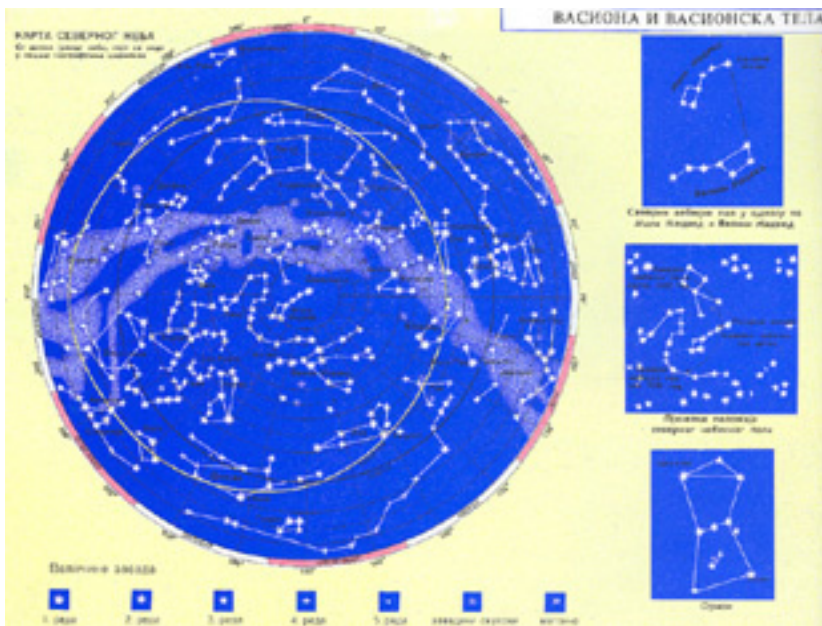
Береникина коса, Ловачки пас, Секстант, Мали лав, Хидра, Пумпа и Кентаур.

У љетњим вечерима, небо је претежно ведро, тако да није богато звијездама као и у другим годишњим добима. Једно од најљепших сазвјежђа на нашем небу које спада у ову групу је Лабуд. Ту су: Орао, Стријелац,

Лира, Стрелица, Лишица, Вук, Змија, Вага, Шкорпија, Јужна круна, Херкул, Сјеверна круна, Ждријебе, Змијоноша и др.

Толико о сазвјежђима. У сљедећем броју говорићемо о Великом медвједу!

Тамара Мићић, III₁

кола, Касиопеја, Змај, Цефеј, Жирафа и Рис. Под јесењом групом сазвјежђа подразумјевамо сва сазвјежђа која имају горњу кулминацију током јесени у вечерњим часовима. Ту спадају: Андромеда, Пегаз, Ован, Троугао, Рибе, Кит, Пећ, Гуштер, Делфин, Водолија, Ждрал и Микроскоп.

Зимско небо је најбогастије сјајним звијездама. У касну јесен на истоку се појављује велика група сазвјежђа: Орион, Велики пас, Мали пас, Једнорог, Бик, Кочијаш и др. Међу њима најмаркантнији је Велики ловац Орион окружен својим псима и животињама које је сусретао у лову. Орион је лако препознатљив јер је током читаве зиме у току вечери изнад хоризонта.

Прољећна група сазвјежђа је смјештена јужно од маркантног Великог Медвједа који је главни оријентир у њиховом проналажењу. Ту се убраја: Валар, Дјевојка, Гавран, Пехар, Лав,

се зове соларна година. Планета са најкраћом годином је Меркур који обиђе око Сунца за 88 земаљских дана. Плутон, међутим, обиђе око Сунца за 249 земаљских година.

•Црне рупе су мјеста гдје је гравитација тако јака да усисава све, укључујући и свјетлост. Оне настају кад нека звијезда или галаксија постану тако кондензоване да колабирају под дејством сопствене гравитације. Материја која спирално увире у црну рупу се разједињује и свијетли стварајући најсвијетлије објекте у васиони — квазаре. Бијеле рупе могле би бити супротност црним рупама. Оне распршују материју и свјетлост као фонтане. Црне и бијеле рупе могу се спојити формирајући тунел зван „црвоточина“, који би могао бити тајна за путовање кроз вријеме.

Софија Волаш, III₁